

## ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТП ДГС "ДОСПАТ"

### 1. ОПИСАНИЕ НА СТАПАНИСВАНАТА ТЕРТОРИЯ

ТП ДГС „Доспат“ е плучило името си от гр. Доспат - административен център на общината. В град Доспат е седалището на стопанството. В териториално-административно отношение ТП ДГС „Доспат“ е поделение на „Южноцентрално държавно предприятие“, гр. Смолян. Територията му заема западната част на Смолянска област. На северозапад граничи с ДГС „Селище“, на север с ДЛС „Широка поляна“, на изток с ДГС „Борино“, на юг опира до държавната граница с Република Гърция и на запад с ДЛС „Дикчан“.

ДГС „Доспат“ обхваща горите на територията на община Доспат, в която са землищата на град Доспат и селата: Барутин, Бръщен, Змеица, Касъка, Любча, Чавдар, Църнча.

### 2. ФИЗИКО-ГЕОГРАФСКИ АСПЕКТИ НА СТОПАНИСВАНАТА ТЕРИТОРИЯ

#### 1. Географско положение.

Държавното горско стопанство "Доспат" се намира в южния крайграничен район на Западни Родопи и обхваща част от водосбора на р. Доспат (язовир Доспат) и водосбора на Сърнена река (Караджа дере) вливаща се в р. Доспат. Територията на стопанството има форма на неправилен четириъгълник с размери в посока север-юг 25 km и в посока изток-запад -16 km.

#### 2. Релеф.

Релефът на ТП ДГС „Доспат“ е типичен планински и притежава характерните геоморфоложки особености на Западните Родопи - голяма надморска височина, високи билни равнища и дълбоко вкопани долини. Теренът е силно пресечен, което се обуславя от гъсто развитата хидрографска мрежа. Общо взето разположените на запад, юг и югоизток от р. Доспат склонове са по-къси и по-стръмни, а на изток и североизток от нея са с по-заоблени била и полегати до стръмни склонове.

Разликите в надморските височини са твърде големи - най-високата точка е 1653 m (вр. Даха), а най-ниската е 560 m, където р. Доспат пресича границата с Гърция. Превишението между най-ниската и най-високата точка на стопанството е 1093 m, което създава условия за по-голямо растително разнообразие.

Разпределението на дървопроизводителната площ на стопанството, по наклона на терена, посочено в (табл. № 1), се определя от хълмистия характер на релефа.

Таблица №1

Разпределителние на дървопроизводителната площ по наклон на терена в градуси

Степени на наклон	Равно 0 – 4°	Полегато 5 – 10°	Наклонено 11 – 20°	Стръмно 21 – 30°	Много стръмно Над 30°	Общо
Площ, ha	30.6	378.6	5103.2	10296.2	1859.0	17667.6
Структура, %	0.2	2.1	28.9	58.3	10.5	100.00

От табл. №1 се установява, че горските площи са разположени предимно върху стръмни терени- 58,3 % и наклонени терени- 28,9 %. Следват много стръмните -10,5 %, а полегатите и равните терени имат незначително участие от дървопроизводителната площ в стопанството.

#### 3. Хидроложките условия.

Източниците на почвена влага за растителните формации са главно падащите валежи. Неравномерното им разпределение през годината се отразява на дебитата на водните течения в района. Подхранването на водните течения от подземни води има второстепенен характер за техния воден баланс.

Главното водно течение на територията на ТП ДГС „Доспат” е река Доспат. Тя извира от там, където Дъбрешкият рид се свързва с главното хидрографско било. Приток е на р. Места. В горното си течение пресича ДГС „Селище”. От водослива на Кървав дол до пресичане границата с Република Гърция, р. Доспат минава през ТП ДГС „Доспат”, като в долната част в протежение на 7 km служи за граница с ДЛС „Дикчан”. През 1971 год. до гр. Доспат е построена язовирна стена и коритото на реката е превърнато в язовир „Доспат” - първото хидроенергийно съоръжение на водосиловия път „Доспат - Въча”. Язовирът изпълнява различни функции – за рибно стопанство (развъждане на пъстърва), за добив на електрическа енергия; за отдых и туризъм и др. Склоновете от дясната страна по течението на реката до водослива на Владово дере са стръмни, а от ляво - полегати и вдлъбнати, а след този водослив са много стръмни и от двете страни. Реката няма пороен характер.

#### **4. Климатична характеристика.**

Районът на ТП ДГС „Доспат” попада в Европейско-континенталната климатична област, Преходно-континентална климатична подобласт и Южнобългарска климатична подобласт. Поради разнообразието на терена между двете климатични области няма точно установена и постоянна граница. Съобразно годишният сезон и местните физикогеографски условия преобладава континенталното или средиземноморското влияние.

Средната температура през януари е от  $-5,7^{\circ}\text{C}$  до  $2,8^{\circ}\text{C}$ , а най-високата е през м. юли и е в границите от  $12,7^{\circ}\text{C}$  до  $15,6^{\circ}\text{C}$ . Средната годишна температура варира в границите от  $3,7^{\circ}\text{C}$  до  $6,8^{\circ}\text{C}$ . Средната годишна абсолютна минимална температура е  $-35,7^{\circ}\text{C}$ , а средната годишна абсолютна максимална за преобладаващата част от стопанството е  $34,6^{\circ}\text{C}$ . Особено значение има периодът, през които средната температура на въздуха се задържа над  $10^{\circ}\text{C}$ , тъй като това е периодът на активна вегетация на дървесната растителност.

За Преходно-континенталната климатична подобласт, сезонното разпределение на валежите е с пролетно-летен максимум и зимно-есенен минимум, характерни за тази подобласт, с годишна сума от  $700 \text{ l/m}^2$ . за ниските и  $960 \text{ l/m}^2$ . за високите части на стопанството. Максималните суми на валежите са през май - юни, а минималните – август - септември.

Частта от стопанството, попадаща в Южнобългарската климатична подобласт е със зимно-есенен максимум и лятно-пролетен минимум на валежите, характерни за средиземноморския климат. За ниските части на стопанството годишната сума на валежите е от  $620-700 \text{ l/m}^2$ ., а за високите -  $780-1100 \text{ l/m}^2$ . Месеците с максимална валежна сума са ноември - декември, а с минимална - август. Най-голям брой засушавания за района на ТП ДГС „Доспат” с продължителност над 10 дни, които са и най-опасни за развитието на младите култури се явяват през есента - броят им за 10-годишния период е 18 дни. За другите сезони броят на засушаванията е както следва: зима -пролет -11 дни и лято -15 дни (по данни от Климатичния атлас).

Климата в района на ТП ДГС „Доспат” се формира при наличие на средиземноморско влияние, нахлуващо по долината на р. Доспат. Макар и слабо изразено, то дава благоприятно отражение върху развитието на наличната дървесна растителност. Посочените данни и описаните особености на отделните климатични елементи - разпределението на валежите по сезони и месеци, засушаванията, мразовете, снежната покривка, продължителността на вегетационния период и др., трябва да се имат в предвид при провеждането на горскостопанските мероприятия, а именно: при залесяването - за начина на почвоподготовка, избора на дървесни видове и сезон на залесяване, при отгледните сечи - за времето и повтаряемостта, за регулиране и поддържане на подходящ състав на насажденията привъзобновителните сечи - за избора на вида и начина на възобновителната сеч, с оглед направление хода и осигуряване желаното възобновяване, при провеждане на противопожарните мероприятия и др.

## **5. Почви.**

Установените почвени различия в района на ТП ДГС „Доспат” са обусловени преди всичко от разнообразието в различните показатели на релефа, релефните форми, климата, растителността и характера на почвообразуващите основни скали.

Почвите са представени от типа кафява горска почва и подтиповете -светла, преходна и тъмна. Преобладаващо разпространение в района на стопанството имат кафявите горски преходни почви 86,8 % от общата дървопроизводителна площ на стопанството. По отношение на дълбочината на почвите, преобладават средно дълбоките почви (31-60 cm) 86,9 % от общата дървопроизводителна площ на държавното горско стопанство.

За охарактеризирането на почвеното богатство по подтипове почви са използвани данните за процентното съдържание на хумус, азотен и фосфорен окис и механичен състав.

## **3. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ**

Общата площ на Държавно горско стопанство „Доспат”- гр.Доспат е 21341,2 ha. Залесената площ на стопанството е 20241,0 ha, което е 94.8 % от общата площ. Незалесената дървопроизводителна площ е 259,6 ha или 1.2 % от общата площ.

Общата дървопроизводителна площ на стопанството е 20500,6 ha, което е 96 % от общата му площ. Недървопроизводителната горска площ е 840,6 ha или 4.0 % от общата площ.

Общият запас (без клони) на основните насаждения е 6 310 175 m<sup>3</sup>, а на надлесните дървета 1241 m<sup>3</sup>.

Средната възраст на насажденията на ДГС „Доспат” е 68 години. Общият среден прираст (без клони) е 93609 m<sup>3</sup>, а на 1 ha – 4.62 m<sup>3</sup>. Средния запас на 1 ha е 312 m<sup>3</sup>, средния бонитет е III (2.9), а средната пълнота – 0.77.

## **4. ИКОНОМИЧЕСКИ УСЛОВИЯ**

### **1. Роля и значение на горите на територията на ТП ДГС „Доспат”.**

В периода на реструктуриране на промишлеността в България, държавното горско стопанство успява да се справи с продажбата на дървесните материали, поради добрите качества на добитата дървесина. В сегашните условия новите строителни фирми и частните фирми са един непресъхващ пазар за продукцията на стопанството.

Горите в района на ДГС „Доспат” имат и местно значение, главно в снабдяването на населението с дърва за огрев.

Добивът на стопанството задоволява потребностите на ползвателите на строителна дървесина и нуждите на местното население от дърва за огрев.

Освен основното ползване, в района на ДГС „Доспат” са развити и някои странични ползвания от горите. Изготвен е проект за пашата, който регламентира площта и територията, в която се разрешава пашата на едър и дребен добитък. От територията на стопанството се добива листников фураж и сено за изхранването на добитъка през зимата. Количествата са определени от лесоустройствения проект. От местното население се събират билки, диворастващи плодове и гъби. Най-широко разпространение имат гъбите: манатарка, сърнела, печурка (отглежда се и култивирана), овча прахан, пачи крак и др.

В ловностопанско отношение горите на стопанството благоприятствуват за развъждането на благороден елен, сърна, дива свиня, глухар, заек и др. Условия за риболов, главно на пъстърва, мряна, шаран, костур, червеноперка, клен и др. предлагат р. Доспат и по-големите и притоци, Сърнена река и язовир „Доспат”. В язовир „Доспат” се отглежда промишлено пъстърва.

## 5. СОБСТВЕНОСТ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

Горските територии, държавна собственост на територията на ДГС "Доспат" заемат 85,7 % от общата площ на стопанството. Разпределението на общата площ на видовете собственост в горските територии е показано в табл.№ 2

Таблица № 2

Разпределение на общата площ на видове собственост в горските територии

Видове собственост	Площ, ха	Структура, %
Държавна	18283.2	85.7
Общинска	1567.9	7.3
Временно общинска	652.9	9.3
Частна	823.7	3.8
Юридически и други	13.4	0.1
Религиозни организации	0.1	-
<b>Общо</b>	<b>21341.2</b>	<b>100.0</b>

## 6. ПОЛЗВАНЕ ЗА ПЕРИОДА НА ДЕЙСТВИЕ НА ЛУП/ГСП/, ГОДИШНО ПОЛЗВАНЕ И ОБОСНОВКА ЗА ОБЕМА НА ГОДИШНОТО ПОЛЗВАНЕ

### 1. Сечи

#### А. Възобновителни сечи в горите държавна собственост.

Общата площ на насажденията, в които ще се водят възобновителни сечи през десетилетието е 4481,4 ха, в това число в горите с дървопроизводителни и средообразуващи функции – 154,5 ха и в горите със ЗРЗТ – 4326,9 ха. Ще се водят следните видове възобновителни сечи: постепенно котловинна, групово постепенна, неравномерно постепенна и групово изборна. Видът на възобновителната сеч е определен въз основа на функционалната група, състава, произхода и състоянието на насажденията и дървостойките, наличието на условия за възобновяване, типа месторастене и други лесовъдски съображения. В рекреационните и защитни гори възобновителните сечи ще са ландшафтни, като при извеждането на сечта ще се оставят на отделни места единични дървета с интересни стъблени форми, корони или цели ландшафтни групи. В защитените гори, от които почти всички в Защитените зони по ЗБР (Натура 2000), възобновителните сечи са съобразени с предложенията за режимите на стопанисване, които са приети и предстои да бъдат приети.

**а/ Постепенно - котловинна сеч** е предвидена в насаждения с групово разположен подраст. Интензивността на сечта е до 30-40% и е на обща площ от 82,9 ха. Предвидена е единствено в горите от ЗРЗТ, по специално в Защитените зони по ЗБР (Натура 2000) в условните стопански класове –Ш, Буков СрНП и Зимен дъбов СрНП. С цел избягване на класическата краткосрочно – постепенна сеч в защитените гори е предвидена постепенно котловинната сеч. При нея се дава възможност за създаване на разновъзрастни и неравномерни по строеж насаждения, след започване на възобновяването, тъй като се работи на по – малки площи (котли).

**б/ Групово постепенната сеч** с възобновителен период по-голям от 20 год.

Предвидена е на обща площ от 2090,0 ха. Изключително в иглолистните гори – бял борови и смърчови, както и в широколистните.

**в/ Неравномерно – постепенна** – с неопределен период на възобновяване (дългосрочна), предвидена е в бял борови и смърчови(единично) насаждения с започващо възобновяване, дава се шанс да се започне дългосрочно възобновяване, както и по – ограничено в насаждения със започнало възобновяване. Интензивности 15- 25 %, на обща площ от 489,7 ха.

**г/ Групово – изборната сеч** е предвидена във неравномерни насаждения с вече създадени прозорци с различна степен на възобновяване, както и предимно в изборните гори, като сеч която продължава тяхната трансформация към насаждения с равновесна структура. Площта и е 1818,8 ха общо, като за изборните гори е 1645,3 ха.

В изборните гори, попадащи в отдели отделени , като „гори във фаза на старост” според проекта за ГВКС, няма да се изпълняват сечите, на площ от 252,4 ха=

д/ **Гола сеч** на цялата площ не е предвидена.

#### **Б. Сеч на надлесни дървета**

Не се предвижда през следващото десетилетие сеч на надлесни дървета .

#### **В. Отгледни сечи**

С цел регулиране бъдещия състав на културите и насажденията, поддържане на добро санитарно състояние и съкращаване на срока за производство на технически зряла дървесина, през следващото десетилетие е предвидено да се водят отгледни сечи с обща площ – 7 449,9 ха.

**а/ осветление и осветление на културите** е предвидено във всички несклопени култури, в които има опасност да бъдат заглушени. С извеждането се цели регулиране на състава на културите и създаване на оптимални условия за растежа на желаните дървесни видове. Материален добив при осветленията не се очаква, затова са проектирани само по площ. Осветления и осветления на културите ще се водят на

обща площ 198,2 ха. Отглеждане на подрастта не е предвидено.

**б/ Прочистки** е предвидено да се води в склопени култури и насаждения (с пълноти 0,9 и 1,0) на възраст от 11 до 20 години. С прочистките се цели регулиране състава на културите и насажденията. В зависимост от пълнотата, бонитета и месторастенето интензивността е 10 – 25%. През десетилетието се предвиждат прочистки в култури и насаждения с обща площ – 267,3 ха с материален добив 4545 м3 стояща маса без клони.

**в/ Прореждане** е предвидено да се води в насаждения и култури на възраст 21-40 години, при високостъблените широколистни до 60 година и пълноти 0,8 – 1,0, а при неравномерен строеж и при пълнота 0,7.

Интензивността на сечта е 10 – 25% в зависимост от пълнотата и бонитета на насажденията. Прорежданията ще се водят в култури и насаждения с обща площ – 3 150,6 ха, с материален добив 112 440 м3 стояща маса без клони.

В изборните гори е предвидено изборно-прореждане на площ от 513,9 ха с добив от 24350 м3. В ГВКС от „гори във фаза на старост” няма да се изпълняват първоначално с обем от 1255 м3, на площ от 39,9 ха.

**г/ Пробирки** е предвидено да се водят в насаждения над 40 годишна , или при широколистни високостъблени след 60 годишна възраст с пълнота 0,8 – 1,0, а при неравномерен строеж и при пълнота 0,7. Интензивността 10 – 25% в зависимост от пълнотата и бонитета. Пробирки ще се водят в насаждения и култури с обща площ – 3 727,2 ха, и материален добив – 225 560 м3 стояща маса без клони.

**д/ Санитарни сечи** са предвидени да се изведат в тези насаждения и култури, санитарното състояние на които налага това. Интензивността зависи от степента на повредите и е от 10 до 100%. Санитарната сеч е предвидена да се изведе на площ от 49,3 ха, с общ материален добив – 2330 м3 стояща маса без клони.

**е/ Селекционни сечи** са предвидени на площ от 106,6 ха и добив от 5 840 м3 .

#### **4. Добив и сортименти от лесосечния фонд**

През десетилетието ще се добият 285 455 м3 едра дървесина (35,0 %), 120 600 м3 средна дървесина (15,0 %), 91 545 м3 (11,0 %) дребна дървесина или общо строителна дървесина - 497 600 м3 (61,0 %).

Ще се добият също 95 700 м3 (11,0 %) дърва за огрев и 31 645 м3 (4,0 %) използвана вършина, при отпад 199 135 м3 (24,0%).

## **7. ВЪЗБНОВЯВАНЕ И ЗАЛЕСЯВАНЕ**

**1. Възобновяване.** Природните условия в района на стопанството благоприятстват развитието и естественото възобновяване на съществуващата дървесна растителност. Начинът на възобновяване на сечнозрелите насаждения, по естествен или изкуствен път, или комбиниран чрез съчетаване на естественото с изкуственото възобновяване, е определен конкретно за всяко насаждение, с оглед типологичната му принадлежност, особеностите на дървесните видове от целевия бъдещ състав, проведените в миналото лесовъдски мероприятия и резултатите от тях. За осигуряване в пълен размер на естественото семенно възобновяване на сечнозрелите насаждения е необходимо да се осигурят следните мероприятия:

- във възобновителните участъци да се забрани временно пашата до възобновяване на определените насаждения;
- през семеносните години да се извършва предвиденото разрохкване на почвата под склопа на сечнозрелите насаждения;
- осветлителната и окончателна фази на постепенната сеч да се извършват своевременно, след като наличния подраст укрепне достатъчно, но да не се допуска и неговото прерастване.

Важно условие за естественото възобновяване на насажденията е поддържането на оптимален склоп при извършването на сечите с предварително естествено възобновяване, своевременно осветление на подраста и почистването на насажденията от отпадъци.

При смесеното естествено и изкуствено възобновяване, за получаване на целевия дървесен състав, сечите да се извършват при съчетаване с разрохкване на почвената постилка, залесяване на не възобновените участъци и толериране на желаните дървесни видове при отглеждане на подраста.

**2. Залесяване.** За създаване на нови насаждения върху освободените и съществуващите голи дървопроизводителни площи и за нормализиране пълнотата на някои млади изредени насаждения, е проектирано залесяване.

През следващия десетгодишен период е предвидено да се извърши залесяване върху 38,5 ха редуцирана площ или средногодишно по 3,8 ха.

## **8. СТРАНИЧНИ ПОЛЗВАНИЯ**

### **1. Паша**

В ДГС "Доспат" се разрешава паша на едър и дребен добитък върху площ от 6 246,2 ха, върху която могат да пасат 6 247 броя едър или 24 985 броя дребен добитък или комбинация от тях. Забранена е пашата в насаждения, предвидени за Възобновителна сеч и реконструкция (до извеждане на сечта), в част от горите със специално предназначение в площите за залесяване и в насажденията и култури с височина до 1м. В културите и насажденията с височина от 1 до 3м, се допуска паша само на дребен добитък по усмотрение на стопанството. Изчисленията са направени при нормативи – 1 ха за 1 брой едър добитък или за 1 брой дребен добитък 0,25 ха. В голите площи предвидени за залесяване може да се допуска паша до момента на почвоподготовка. Необходимо е площите забранени за паша намиращи се сред блок за паша да се оградят.

Просеките за паша са разработени по горскостопански участъци и земята и приложени в кратките обяснителни записки на горскостопанските участъци.

### **2. Добив на билки и горски плодове**

В ДГС "Доспат" се предвижда годишен добив от 4,0 тона билки, 4 тона горски плодове и 50,0 тона гъби. Възможно е да се добиват и други видове, но предвиждания за добив на определено количество от тях не могат да се направят, защото тяхното развитие и плодородие зависи от годишните промени на климатичните условия, особеностите на растителната среда, антропогенните фактори и други. При всички случаи това трябва да става под контрола на ДГС "Доспат".

В района на ДГС "Доспат" има големи възможности и за други странични ползвания както и за селскостопанска дейност, но те не са обект на лесоустройството. Страничните ползвания носят допълнителни доходи на местното население и на стопанството.

## **9. СГАРДИ И ПЪТНО СТРОИТЕЛСТВО**

### **1.Сгради**

За следващия период не се предвиждат сгради за нов строеж, предвиждат се средства за ремонт и поддръжка основно за административната сграда и ловния дом.

### **2.Пътно строителство**

Не се предвижда изграждането на нови пътища.

Ремонт на съществуващи пътища: предвидени за ремонт на следните основни пътища в стопанството:

1. Кемера – Дерезли – Кемерова река;
2. Чарка – Караджа дере;
3. Бял Дунав – 14 Застава;
4. Чавдар – Тошков гроб;
5. Владово дер

## **10. ПРОТИВОПОЖАРНО УСТРОЙСТВО**

Горите в района на ДГС ”Доспат” според съставените по горскостопански участъци ведомости за описание на пожарните дялове, спадат към I, II, III или IV, V клас на пожарна опасност.

I клас – към тези клас на пожарна опасност са отнесени всички отдели с ветровални и снеговални петна над 10% от площта, а също така и съхнещи насаждения със суха и паднала маса над 10%.

II клас - Тук са отнесени всички отдели на много сухи почви с малко съхнене и иглолистни на сухи месторастения.

III клас – към този клас се отнесе всички насаждения на сухи почви или на свежи почви с подлес от драка, келяв габър, трънка и други.

IV клас – тук са отнесени всички насаждения на свежи почви.

V клас – всички на влажни и мокри почви.

За предотвратяване на пожари, за локализиране на възникналите такива и за бързото им потушаване се предвижда изграждането на противопожарни съоръжения и провеждане на мероприятия, които заедно със съществуващите естествени и изкуствени съоръжения ще намалят загубите при евентуално възникване на горски пожар.

## **11. ДРУГИ МЕРОПРИЯТИЯ ПРЕДВИДЕНИ В ЛЕСОУСТРОЙСТВЕНИЯТ ПРОЕКТ**

Има предвидени противопожарни мероприятия на територията на зоната, лесок.прегради – 19,66 км. проектирани и 8,9 км съществуващи, минер.ивици – 0,5 км. проектирани, предвидени са и 0,2 ха дивечови ниви, но те няма да намаляват залесената площ или по-друг начин да влияят на приетите принципи за управление и въздействие в зоната.